

The Millie Arbesfeld Midreshet Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Women

W W W . M I D R E S H E T Y O M R I S H O N . O R G

ISRAEL: PAST, PRESENT AND FUTURE

Series Sponsored by Dina & David Steinberg (NMLS# 67325) and
Summit Funding, Your Mortgage Professionals (NMLS #52081 / 301151)
in memory of Samuel Ehrenhalt a"h

Promised Land: Ruth and the Route to Redemption

Mrs. Abby Lerner
יד איר תשע"ה • May 3, 2015

Promised Land: Ruth and the Route to Redemption

1. Ruth 1:1 ↗

(1) AND IT came to pass in the days when the judges judged, that there was a famine in the land. And a certain man of Beth-lehem in Judah went to sojourn in the field of Moab, he, and his wife, and his two sons.

2. Judges 1:27-36 ↗

(27) And Manasseh did not drive out the inhabitants of Beth-shean and its towns, nor of Taanach and its towns, nor the inhabitants of Dor and its towns, nor the inhabitants of Ibleam and its towns, nor the inhabitants of Megiddo and its towns; but the Canaanites were resolved to dwell in that land. (28) And it came to pass, when Israel was waxen strong, that they put the Canaanites to task-work, but did in no wise drive them out. (29) And Ephraim drove not out the Canaanites that dwelt in Gezer; but the Canaanites dwelt in Gezer among them. (30) Zebulun drove not out the inhabitants of Kitron, nor the inhabitants of Nahalol; but the Canaanites dwelt among them, and became tributary. (31) Asher drove not out the inhabitants of Acco, nor the inhabitants of Zidon, nor of Ahlab, nor of Achzib, nor of Helbah, nor of Aphik, nor of Rehob; (32) but the Asherites dwelt among the Canaanites, the inhabitants of the land; for they did not

א. רות א': א'

(א) וַיְהִי בִּימֵי שֻׁפֶּט הַשּׁופֶטִים וַיְהִי רָעַב
בָּאָרֶץ וַיַּלְךְ אִישׁ מִבֵּית לְחֵם יְהוָה לְגֹרֶ
בְּשָׂדֵי מוֹאָב הוּא וְאֶשְׁתּוֹ וְשָׁנִי בָּנָיו:

ב. שופטים א': כ"ז-ל"ו ↗

(כ) וְלֹא־הָזְרִישׁ מִנְשָׁה אֶת־בֵּית־שָׂאוּן וְאֶת־
בְּנוֹתָיהָ וְאֶת־פְּעַנְדָּה וְאֶת־בְּנָתָיהָ וְאֶת־יִשְׁבָּ
[יִשְׁבָּי] לֹר וְאֶת־בְּנוֹתָיהָ וְאֶת־יִוּשָׁבָי
יְבָלָעַם וְאֶת־בְּנוֹתָיהָ וְאֶת־יִוּשָׁבָי מַגְּרוֹן וְאֶת־
בְּנוֹתָיהָ וְיַוְאֵל הַכְּנָעָנִי לְשָׁבַת בָּאָרֶץ הַזֹּאת:
(כח) וַיְהִי כִּי־חִזְקָק יִשְׂרָאֵל וַיַּשְׁמַם אֶת־הַכְּנָעָנִי
לְמַס וְהָזְרִישׁ לֹא הָזְרִישׁוּ: (ס) (כט)
וְאֶפְרַיִם לֹא הָזְרִישׁ אֶת־הַכְּנָעָנִי הַיּוֹשֵׁב
בְּגַזְרָה וַיַּשְׁבַּת הַכְּנָעָנִי בְּקָרְבָּוּ בְּגַזְרָה: (פ) (ל)
וְבוֹלָן לֹא הָזְרִישׁ אֶת־יִוּשָׁבָי קָטְרוֹן וְאֶת־
יִוּשָׁבָי נְגַדְלָה וַיַּשְׁבַּת הַכְּנָעָנִי בְּקָרְבָּוּ וַיְהִי
לְמַס: (ס) (לא) אֲשֶׁר לֹא הָזְרִישׁ אֶת־יִשְׁבָּי
עַכְרָה וְאֶת־יִוּשָׁבָי צִידָוָן וְאֶת־אַחֲלָב וְאֶת־
אַכְזִיב וְאֶת־חַלְבָּה וְאֶת־אַפִּיק וְאֶת־רְחָבָה:
(לב) וַיַּשְׁבַּת הַאֲשָׁרִי בְּקָרְבָּה הַכְּנָעָנִי יִשְׁבָּי
הָאָרֶץ כִּי לֹא הָזְרִישׁוּ: (ס) (לג) גַּפְתָּלִי לֹא־
הָזְרִישׁ אֶת־יִשְׁבָּי בֵּית־שְׁמָשׁ וְאֶת־יִשְׁבָּי
בֵּית־עֲנָה וַיַּשְׁבַּת בְּקָרְבָּה הַכְּנָעָנִי יִשְׁבָּי הָאָרֶץ

drive them out. (33) Naphtali drove not out the inhabitants of Beth-shemesh, nor the inhabitants of Beth-anath; but he dwelt among the Canaanites, the inhabitants of the land; nevertheless the inhabitants of Beth-shemesh and of Beth-anath became tributary unto them. (34) And the Amorites forced the children of Dan into the hill-country; for they would not suffer them to come down to the valley. (35) But the Amorites were resolved to dwell in Harheres, in Aijalon, and in Shaalbim; yet the hand of the house of Joseph prevailed, so that they became tributary. (36) And the border of the Amorites was from the ascent of Akrabbim, from Sela, and upward.

3. Rashi on Ruth 1:1 ↗

...

וַיֵּשֶׁבּוּ בֵּית־שְׁמֵשׁ וִבֵּית עֲנָתָה הַנִּזְנִינָה לְמַסּוֹן:
 (ס) (לד) וַיַּחֲזֹק הָאָמֹרִי אֶת־בְּנֵי־צָן קָהָרָה
 כִּי־לֹא נִתְּנוּ לְרִדָּת לְעַמָּק: (לה) וַיַּוְאלֵ
 הָאָמֹרִי לְשַׁבַּת בְּהַר־תְּרוּס בְּאַיָּלוֹן
 וּבְשֻׁלְבָּם וַתִּכְבֹּד יְד בֵּית־יְוָסֵף וַיַּהַי
 לְמַסּוֹן: (לו) וַגְּבוּל הָאָמֹרִי מִפְּעָלָה עֲקָרְבָּים
 מִהְפַּלָּע וּמִעָלָה: (פ)

4. Genesis 12:10 ↗

(10) And there was a famine in the land; and Abram went down into Egypt to sojourn there; for the famine was sore in the land.

5. Genesis 26:1 ↗

(1) And there was a famine in the land, beside the first famine that was in the days of Abraham. And Isaac went unto Abimelech king of the Philistines unto Gerar.

ג. רשי על רות א': א' ↗

(ב) וַיַּלְךְ אִישׁ . עשיר גדוֹל היה ופרנס הדור ויצא מארץ ישראל לחוצה לארץ מפני צרות העין שהיתה עיניו צרה בעניין הבאים לדוחקו לכך נגעש :

ד. בראשית י"יב: י' ↗

(י) וַיַּהַי רָעַב בְּאֶרְצָן וַיַּרְא אֶבְרָם מִצְרִימָה לְגֹור שֶׁם כִּי־כִבְדֵל הָרָעַב בְּאֶרְצָן:

ה. בראשית כ"ו: א' ↗

(א) וַיַּהַי רָעַב בְּאֶרְצָן מִלְבָד הָרָעַב הָרָאשׁוֹן אֲשֶׁר גַּתְהָ בַּיּוֹם אֶבְרָהָם וַיַּלְךְ יַצְחָק אֶל־אֲבִימָלָךְ מַלְך־פְּלָשָׁתִים גָּרָרָה:

ו. בראשית מ"א:ג"ז ☩

(נו) וְהַרְעָב הַזֶּה עַל כָּל־פְּנֵי הָאָרֶץ וַיַּפְתַּח יוֹסֵף אֶת־כָּל־אָשָׁר בְּקֶם וַיִּשְׁבַּר לְמִצְרַיִם וַיַּתְּנַקֵּח הַרְעָב בְּאָרֶץ מִצְרַיִם:

7. Genesis 35:19 ☩

(19) And Rachel died, and was buried in the way to Ephrath—the same is Beth-lehem.

ז. בראשית ל"ה:י"ט ☩

(יט) וְקַמְתָּ רְגָל וַתָּקַבֵּר בְּדָרְךָ אֲפָרָתָה הוּא בֵּית לְחָם:

8. Genesis 24:5-8 ☩

(5) And the servant said unto him: ‘Peradventure the woman will not be willing to follow me unto this land; must I needs bring thy son back unto the land from whence thou camest?’ (6) And Abraham said unto him: ‘Beware thou that thou bring not my son back thither. (7) The LORD, the God of heaven, who took me from my father’s house, and from the land of my nativity, and who spoke unto me, and who swore unto me, saying: Unto thy seed will I give this land; He will send His angel before thee, and thou shalt take a wife for my son from thence. (8) And if the woman be not willing to follow thee, then thou shalt be clear from this my oath; only thou shalt not bring my son back thither.’

ח. בראשית כ"ד:ה'-ה' ☩

(ה) וַיֹּאמֶר אֶלְיוֹן הַשָּׂבֵד אֲוּלִי לְאַתָּא בָּהּ הָאֲשָׁה לְלַכְתָּ אֶתְרִי אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת הַקְּשָׁב אֲשִׁיבָה אֶת־בְּנֵי אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יֵצָאת מִשָּׁם: (ו) וַיֹּאמֶר אֶלְיוֹן אֶבְרָהָם הַשְׁמַר לְךָ פּוֹדֵת שָׁבֵיב אֶת־בְּנֵי שָׁמָה: (ז) יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הַשָּׁמִים אֲשֶׁר לְקֹהֶן מִבֵּית אָבִי וּמִאָרֶץ מוֹלַךְ וְאֲשֶׁר דָּבַר־לֵי וְאֲשֶׁר גַּשְׁבָּעַלְיִ לְאָמֶר לְזֹרְעָנֶךָ אַפְנוֹ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת הַוָּא יְשַׁלֵּחַ מְלָאכָוֹ לְפָנֶיךָ וְלַקְהָתָה אֲשָׁה לְבָנֵי מִשָּׁם: (ח) וְאַמְ-לָא תָּאַבְּהָה הָאֲשָׁה לְלַכְתָּ אֶתְרִיךְ וְגַקְיָתָה מִשְׁבָּעָתָי זֹאת רַק אֶת־בָּנֵי לֹא תִּשְׁבַּב שָׁמָה:

9. Leviticus 23:22 ☩

(22) And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest; thou shalt leave them for the poor, and for the stranger: I am the LORD your God.

ט. וַיְקַרֵּא כ"ג:כ"ב ☩

(כב) וּבְקָצְרָתֶךָ אֶת־קָצֵיר אֶרְצֶךָ לְאַתְּכֶךָ פָּאַת שְׂדָךְ בְּקָצָרְךָ וְלַקְטָת קָצִירְךָ לֹא תַּלְקַט לְעֵנִי וְלַגְּרָתָה תַּעֲזַב אַתָּם אָנָי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (ס)

- י. בראשית י"ג:ט-י'**
- (ט) הַלֹּא כִּל־הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ הַפְּרֵד גַּם מַעַלִּי
אִם־הַשְׁמָאל וְאִימָּנָה וְאִם־הַיָּמִן
וְאֲשֶׁר־מֵאֵלָה: (י) וַיְשַׁאֲלָה אֶל־עֵינָיו וַיַּרְא
אֶת־כָּל־כְּבָר הַיְרָדֵן כִּי בָּהּ מִשְׁקָה לִפְנֵי
שְׁחַת יְהוָה אֶת־סְדָם וְאֶת־עַמְרָה כְּגוֹנִיָּה
כָּאָרֶץ מִצְרָיִם בְּאַכָּה צָעַר:
- יא. בראשית רבה מ"א:ח'**
- (ח) וְה' אָמַר אֶל אַבְרָם וְגַוְ' - ר' יְוָדָה אָוָרָם:
כַּעַס הָיָה לְאָבִינוּ אַבְרָהָם, בָּשְׁעָה שְׁפִירֵשׁ
לוֹט בֶּן אָחִיו מֵעָמוֹ. אָמַר הַקָּב"ה: לְכָל הוּא
מַדְבָּק וְלְלוֹט אָחִיו אִינוּ מַדְבָּק?!
- יב. רות א':י"ז**
- (יז) בָּאֵשֶׁר פָּמֹתִי אָמוֹת וְשָׁם אֶקְבָּר כֹּה
יַעֲשֵׂה יְהוָה לִי וְכָה יְסִיר כִּי הַפְּנִית יְפִירֵיד
בִּגְנִי וּבִגְנָה:
- יג. בבא קמא לה:**
- לא כשלטה על דעתך על דעתה על דעתך
שתי פרידות טובות יש לי להוציא מהן
רות המואביה ונעמה העmonoית
- יד. רות א':כ"ב**
- (כב) וְתַשְׁבֵּן עַמִּי וְרוֹת הַמּוֹאָבִיה כָּלְתָה עָפָה
הַשְׁבָּה מִשְׁׁדֵּי מוֹאָב וְהַמָּה בָּאוּ בֵּית לְחַם
בְּתַחְלַת קָגִיר שֻׁעָרִים:

- טו. **רות ב':א'** ☐
 (א) וְלֹנֶגֶתְּ מִדָּע [מַזְכָּע] לְאִישָׁה אֲיַש גָּבָור
חַיל מִמְשָׁפֵחַת אֱלִימָלֶך וְשָׁמוֹ בָּעֵז:
- טז. **בראשית י"ח:י"ט** ☐
 (יט) כִּי יַדְעָתָיו לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְחָק אֶת-בְּנֵי
 וְאֶת-בָּנָתָו אֶחָרָיו וְשָׁמְרוּ דָּרָה יְהוָה לְעֲשֹׂות
 אֶצְחָה וּמְשֻׁפֵּט לְמַעַן הַבְּיאָה יְהוָה עַל-
אֶבְרָהָם אֶת אֲשֶׁר-דֹּבֵר עָלָיו:
- יז. **רש"י על בראשית י"ח:י"ט** ☐
 (כ) כִּי יַדְעָתָיו. לשון חבה, כמו (רות ב א)
 מודע לאישה, (שם ג ב) הלא בעז
 מדעתנו,
- ()
- יח. **רות ב':י"א-י"ג** ☐
 (יא) וַיַּעַן בֶּעָז וַיֹּאמֶר לְהָגֵד הָגֵד לֵי כָּל
 אֲשֶׁר-עָשָׂית אֶת-חַמּוֹתֶךָ אֶתְרִי מִזְתָּה אִישָׁה
 וּפְעֻזְבִּי אָבִיךְ וְאֶתְךָ וְאֶרְץ מֹלְדָתֶךָ וּפְלָלֶיךָ
 אֶל-עַם אֲשֶׁר לְאִידָּעָת תִּמְולֵשׁוּם: (יב)
 יִשְׁלַם יְהוָה פָּעָלֶךָ וְתַהַי מִשְׁכְּרָתֶךָ שְׁלָמָה
 מִעַם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יִשְׁרָאֵל אֲשֶׁר-בָּאת לְחַסּוֹת
 תִּחְתַּדְכְּנֵפָיו: (יג) וַיֹּאמֶר אֶמְצָא-לָתָן בְּעִינֵיכָךְ
אָדָנִי בְּכִי גַּחֲמָתִנִי וְכִי דָבְרָת עַל-לִבָּשֶׁפְחַתךָ
וְאָנֹכִי לֹא אָהָה בְּאַחַת שְׁפַחַתיךָ:

that thou hast comforted me, and for that thou hast spoken to the heart of thy handmaid, though I be not as one of thy handmaidens.'

19. Genesis 12:1 ☰

(1) Now the LORD said unto Abram: 'Get thee out of thy country, and from thy kindred, and from thy father's house, unto the land that I will show thee.

20. II Samuel 24:16-25 ☰

(16) And when the angel stretched out his hand toward Jerusalem to destroy it, the LORD repented Him of the evil, and said to the angel that destroyed the people: 'It is enough; now stay thy hand.' And the angel of the LORD was by the threshing-floor of Araunah the Jebusite. (17) And David spoke unto the LORD when he saw the angel that smote the people, and said: 'Lo, I have sinned, and I have done iniquitously; but these sheep, what have they done? let Thy hand, I pray Thee, be against me, and against my father's house.' (18) And Gad came that day to David, and said unto him: 'Go up, rear an altar unto the LORD in the threshing-floor of Araunah the Jebusite.' (19) And David went up according to the saying of Gad, as the LORD commanded. (20) And Araunah looked forth, and saw the king and his servants coming on toward him; and Araunah went out, and bowed down before the king with his face to the ground. (21) And Araunah said: 'Wherefore is my lord the king come to his servant?' And David said: 'To buy the threshing-floor of thee, to build an altar unto the LORD, that the plague may be stayed from the people.'

יט. בראשית י"ב:א' ☰

(א) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֲלֵיכֶם לְדַלְקֵת מִארֶץ
וּמִמּוּלְדַתְךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֲלֵהֶרֶץ אֲשֶׁר
אָרְאָכָךְ:

כ. שמואל ב כ"ד:ט"ז-כ"ה ☰

(טז) וַיָּשַׁלַּח יְהוָה הַמֶּלֶךְ וַיַּרְא שְׁלָמָם לְשַׁחַתְהָ
וַיָּגַח מִן יְהוָה אֲלֵהֶרֶץ וַיֹּאמֶר לְמֶלֶךְ
הַמְּשֻׁחָת בְּעַם רַב עֲמָה תְּרַפֵּת יְהוָה וּמֶלֶךְ
יְהוָה הַיְהָ עַמְּגָרְן הַאוֹרָנָה [הַאֲרוֹנָה]
הַיְבָסִי: (ס) (יז) וַיֹּאמֶר דָּוֹד אֲלֵיהֶה
בְּרָאָתָו וְאַתְּהַמֶּלֶךְ וַיַּמְּקַה בְּעַם וַיֹּאמֶר
הַגָּה אָנֹכִי חֲטָאתִי וְאָנֹכִי קָעוֹתִי וְאָלָה
הַצָּאן מָה עָשָׂו תְּהִיא נָא יְהוָה בְּיַבְּגִת אָבִי:
(פ) (יח) וַיַּבְּאָדָג אֲלֵהֶרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא
וַיֹּאמֶר לוֹ עַלְהֵה הַקְּמָה לְיְהוָה מִזְבֵּח בְּגַרְן
אֲרָנָה [אֲרוֹנָה] הַיְבָסִי: (יט) וַיַּעַל דָּוֹד
כְּדָבָר-אָדָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה: (כ) וַיַּשְׁקַר
אֲרוֹנָה וַיַּרְא אַתְּהַמֶּלֶךְ וְאַתְּ-עֲבָדָיו עַבְרִים
עַלְיוֹן וַיַּצֵּא אֲרוֹנָה וַיִּשְׁתַּחַוו לְמַלְךְ אֲפִיו
אָרְצָה: (כא) וַיֹּאמֶר אֲרוֹנָה מִזְבֵּח בְּאָדָני
הַמֶּלֶךְ אֲלֵהֶרֶץ וַיֹּאמֶר דָּוֹד לְקָנוֹת מִעַמָּךְ
אַתְּ-הַגָּרֵן לְבָנָות מִזְבֵּח לְיְהוָה וְתַעֲזֵר
הַמְּגַפֵּה מִעַל הָעָם: (כב) וַיֹּאמֶר אֲרוֹנָה אֶל-
דָּוֹד יְקֻחֵה וַיַּעַל אָדָני הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב בְּעִינָיו
[בְּעִינָיו] רֵא הַבְּקָר לְעַלְהָ וְהַמְּרָגִים וְכָלִי
הַבְּקָר לְעַצִּים: (כג) הַכְּלָל נָטוֹ אֲרוֹנָה הַמֶּלֶךְ

(22) And Araunah said unto David: 'Let my lord the king take and offer up what seemeth good unto him; behold the oxen for the burnt-offering, and the threshing-instruments and the furniture of the oxen for the wood.' (23) All this did Araunah the king give unto the king. And Araunah said unto the king: 'The LORD thy God accept thee.' (24) And the king said unto Araunah: 'Nay; but I will verily buy it of thee at a price; neither will I offer burnt-offerings unto the LORD my God which cost me nothing.' So David bought the threshing-floor and the oxen for fifty shekels of silver. (25) And David built there an altar unto the LORD, and offered burnt-offerings and peace-offerings. So the LORD was entreated for the land, and the plague was stayed from Israel.

21. Bava Batra 14b ☰

...

22. Ruth 4:11 ☰

(11) And all the people that were in the gate, and the elders, said: 'We are witnesses. The LORD make the woman that is come into thy house like Rachel and like Leah, which two did build the house of Israel; and do thou worthily in Ephrath, and be famous in Beth-lehem;

23. Bava Batra 91b:47-49 ☰

...

למלך (ס) ויאמר ארוניה אל-המלך יהונה אל-כך יראך: (כד) ויאמר המלך אל-ארוניה לא כי-קנו אקננה מאותך במחירות ולא עלה ליהונה אלקי עלות חנום ויקו דוד את-הגָּרֵן ואת-הבָּקָר בכספי שקלים חמשים: (כה) ויבנו שם דוד מזבח ליהוה ויעל עלות שלמים ויעתר יהוה לא-ארץ ותעוזר הנטפה מעל ישראל:

כא. בבא בתרא יד: ☰

דאמר רבי יוחנן למה נקרא שמה רות שיצא ממנה דוד שרויה להקב"ה בשירות ותושבחות

כב. רות ד' י"א ☰

(יא) ויאמרו כל-העם אשר-בשער והזקנים עדים יתנו יהוה את-האשה הבאה אל-ביתך קרחיל וклиאה אשר בנו שתייהם את-בית ישראל ועשיה-חיל באפרטה וקרא-שם בית לחתם:

כג. בבא בתרא צא: ☰

המה היוצרים אלו בני יונדב בן רכב שנצרכו שבועת אביהם יושבי נטעים זה

שלמה שדומה לנטיעה במלכותו וגדרה זו
סנהדרין שגדרו פרצותיהן של ישראל עם
המלך במלאתו ישבו שם זו רוח
המו-abיה שראתה במלכות שלמה בן בנו
של בן בנה שנאמר (מלכים א, ב, יט)
וישם כסא לאם המלך וא"ר אלעזר לאמה
של מלכות

24. **Bava Batra 14b:60** ↴

כד. **בבא בתרא יד:** ↴

...